

ONYANSERAT OM PRIVATVÅRD

Granskare glömmer landstingens besparingar

För drygt en vecka sedan lämnade en särskild utredningsman fram ett betänkande med synpunkter och förslag rörande privata läkares och sjukgymnasters ersättningsystem. Någon dag senare publicerade Dagens Nyheter en andra artikel i en ny serie om svensk sjukvård. Även där behandlades den privata vårdsektorns kostnader.

Både utredningen och DN-journalisterna har som utgångspunkt att den privata vården – vi håller oss här till läkarna – har blivit för dyr. Båda har tagit sig före att försöka spegla svåra ekonomiska och vårdkvalitativa sammanhang genom »enkel bokföring» där endast samhällets utgifter för privat vård redovisas.

Det är dock svårt att utnämna någon av dem till segrare i grenen primitiv ekonomisk analys. Den journalistiska ambitionen att förklara genom att förenkla har här gått snett. Och på en statlig utredare borde det – kan man tycka – trots allt kunna ställas litet högre krav.

Några fakta i botten: 1993 fanns 1 844 läkare anmälda som privat verksamma – litet över 6 procent av hela läkarkåren. Tack vare den fria etableringen 1994 kunde ytterligare 512 läkare anmäla sig för steget ut från landstingen.

Samtidigt lämnade 291 läkare taxan, främst för att bli husläkare eller av åldersskäl. *Nettotillskottet* privatläkare blev således 221 (0,74 procent av läkarkåren!), och totalt steg antalet privatläkare 1995 till 2 065. Summa summarum växte privatläkarkåren med 12 procent mellan 1993 och 1995.

Samhällets utgifter för privatläkare steg under samma period med drygt 440 miljoner kronor (36 procent) till totalt 1 700 miljoner

kronor. Det är en stark uppgång, men ändå ingalunda med de 800 miljoner som landstingen förtvivlat basunerade ut för ett år sedan.

»Den offentliga vårdens ekonomi har dränerats», hette det. Sanningen blev att landstingens kostnadsökning för den privata vården begränsade sig till drygt 3 *promille* av Sveriges totala sjukvårdskostnader. Landstingen må klaga, men i vilket tonläge?

I den här kalkylen – alltså den förenklade som både taxeutredningen och DN utgår från – saknas emellertid flera viktiga komponenter. Den viktigaste är troligen de *besparingar* som landstingen gjort i och med att drygt 500 läkare tagit hatten, tackat för sig och öppnat eget.

Bara i lönekostnader bör väl landstingen ha sparat minst 250 miljoner kronor. Vad skulle sedan dessa 500 landstingsanställda läkare ha gett upphov till i produktionskostnader (besök, provtagningar, analyser, vård dagar etc) för landstingen? Det har visst ingen försökt beräkna eller ens uppskatta, men det kan vara lika mycket till.

Andra faktorer som utredare och DN dessutom inte alls beaktat är att privatvårdens kostnader normalt ändå stiger något varje år. Inte heller nämns att landstingen fått särskilda statliga medel för reformerna inom privatvården.

När DN framställer privatvårdens ökade kostnader i Stockholm som en kontrast mot besparingarna vid Nacka och Löwenströmska sjukhusen är detta således rena befängdheter.

Privatläkarna ger mindre vård, trots att de blivit fler och fått bättre betalt, hävdar DN vidare, med visst stöd av taxeutredningen. Bilden av kostnader och kvalitet kompliceras

nämnligen av att det samtidigt har genomförts en stor och viktig reform av läkarvårdstaxan.

Enligt det gamla systemet premierades en vård med hög genomströmning. Det lönade sig för läkaren att ta så många och korta besök som möjligt. En avsikt med den nya taxan var att premiera kvalitet. Läkaren skulle kunna ge patienten mera tid och kunna utföra mer kvalificerade åtgärder.

En självklar följd blir då just det som kritiseras – att antalet besök minskar. När Dagens Nyheter sedan jämför längre besökstider hos privatpraktikern med kortare medelvårdtider i landstinget blandar man dessutom ihop äpplena med päron.

DNs journalister borde nog ha satt sig in litet noggrannare i det som de avsett granska. Ett gott arbetssätt är att inhämta informationen från flera intressenter. Bilden kan bli mera balanserad då.

Därmed över till det som borde vara intressantare än DN:s artiklar, dvs taxeutredningens förslag för framtiden. Tyvärr blir man rätt besviken även vid den läsningen.

De för privatläkarna stora problemen – remisstvänet, inordnandet av de särskilda åtgärderna under ersättningstaket, 65-årsgränsen och etableringsstoppet – kvarstår i huvudsak oförändrade. Vissa förbättringar föreslås dock, t ex att arvodes-taket höjs något, att privatläkare äldre än 65 år tillåts vikariera under några år, samt att ännu en specialitet, reumatologi, införs under taxan.

Men detta handlar likväl om detaljer. Alla stora frågor skall parterna lösa själva. Landstingsförbundet har emellertid hittills inte visat något större intresse för seriösa förhandlingar om den privata vården. •